اُردو بولن والیے کُڑیے

ਉਰਦੂ ਬੋਲਣ ਵਾਲੀਏ ਕੁੜੀਏ

صغیر تبسم

ਸ.ਗੀਰ ਤਬੱਸੁਮ

اُردو بولن والے لیے گُڑیے

(اِک لمّی نظم)

صغیر تبسم

ISBN: 978-627-7546-05-7

PRINT Media
پبلی کیشنز

3-A, Royal Park, 12 Abbot Road, Lahore.
topimageprinters@gmail.com
0333 516 65 80, 0341 333 65 22

سبھے حق لکھاری دے

اپریل 2024ء

کتاب دا ناں	:	اُردو بولن والے کُڑیے
لکھاری	:	صغیر تبسم
فون نمبر	:	0300 79 22 071
کمپوزنگ	:	طلحہٰ بن سہیل
مُکھ چتر	:	منزہ ارشاد کپورتھلہ (پنجاب، انڈیا)
تزئین	:	نسیم گلفام
چھاپن ہار	:	پرنٹ میڈیا پبلی کیشنز لاہور
		0333 51 66 580
چھاپہ خانہ	:	ٹاپ امیج پرنٹرز لاہور
مُل	:	750 روپے

ISBN: 978-627-7546-05-7

خوب صورت اور سستی کتب شائع کروانے کے لیے ہم سے رابطہ فرمائیں:
پرنٹ میڈیا
پبلی کیشنز لاہور۔
PRINT Media
پبلی کیشنز
3-A, Royal Park, 12 Abbot Road, Lahore.
E-mail: topimageprinters@gmail.com
Contact Us
0333 516 65 80
0341 333 65 22

چڑھاوا

اُس دھرتی دے نام
جس نے ماگھ دی کُکھ چوں کڈھیا
رنگاں بھریا چیت
جس دا رُوپ مسیتاں ورگا
جناں ورگے کھیت
اُس دھرتی دے نام
جس نے جمیا وارث، بُلّھا
جمیا شاہ حسین
انبراں اُتے تاریاں وانگر
جگدے جس دے نین
اَنت سلامت رہن

اُس سیّد دے نام
جس دا نام ہے سیّد عامر
جس دا نام سہیل
غزل ہے جس دے گھر دی باندی
نظم ہے وانگ رکھیل
اُس سیّد دے نام
اُس دھرتی دے نام

اُردو بولن والیے کُڑیے

مینوں پرنٹنگ، پبلشنگ دے شعبے چے آیاں 14 ورھے ہو گئے نیں تے ایہناں ورھیاں چے بے شمار کتاباں چھاپیاں لیکن اُردو بولن والیے کُڑیے اک نویکلے تے وکھرے ڈھنگ دی کتاب اے۔ ایس کتاب وچ شامل طویل نظم ''اُردو بولن والیے کُڑیے'' صرف نظم نہیں بلکہ ایہ صغیر تبسم ولوں اپنی رہتل ول اک بلاوا اے، اک خواہش اے، اک وین اے او ہناں لوکاں لئی جہڑے اپنی دھرتی نال جڑی ہوئی ہر شئے نوں بھل بھلا کے آرٹیفیشل جئے ماحول وچ گواچ گئے نیں۔

صغیر تبسم دے ایس بلاوے وچ ایڈی سچائی تے شدت ہے کہ بندہ بے ساختہ اپنے آپ نوں اپنے اصلی تے سچل ماحول وچ محسوس کردا ہے۔ ایس نظم دا مخاطب اردو بولن والی کڑی کوئی مٹیار نہیں بلکہ ایس دھرتی دا ہر اوہ انسان ہے جہڑا اپنی رہتل توں دور ہو گیا ہے

صغیر تبسم دیاں کتاباں دی تفصیل:

2010 چے شاعری دی پہلی کتاب ”قیدی سُفنے“ پبلش ہوئی۔

2011 چے ”قیدی سُفنے“ دا دُوجا ایڈیشن پبلش ہویا۔

2018 چے شاعری دی دوجی کتاب ”جیوندیاں مردیاں آساں“ شائع ہوئی، 2021 چے ”جیوندیاں مردیاں آساں“ دی مقبولیت پاروں دُوجا ایڈیشن چھاپے چڑھیا، 2022 چے ''جیوندیاں مردیاں آساں دا تیجا ایڈیشن شائع ہویا۔

2020 چ شاعری دی تیجی کتاب "کونجاں وچھڑن والیاں نیں" گُرمکھی لپی چ سپترشی پبلیکیشنز چندیگڑھ (بھارت) چ پبلش ہوئی۔

2020 چ دوہاں پاسے دے پنجاب دے گنتی دے شاعراں دی شاعری دی کتاب "اجوکے کاو" چھاپے چڑھی جس وچ صغیرتبسم دی شاعری نوں بھرویں انداز چ شامل کیتا گیا۔

2021 وچ ہی کھوج پرکھ دی کتاب ''اساں چُپ نہیں وَٹنی دھرتی تے'' چھپی۔

2021 وچ ہی چڑھدے پنجاب چوں اک کتاب "دھیاں ویہڑے دی رونق" شائع ہوئی جس وچ صغیرتبسم دیاں دھیاں بارے لکھیاں رچناواں نوں بھرویں تھاں دتی گئی۔

موہالی بھارت دی معروف شاعرہ ڈاکٹر جگدیپ کور تے صغیرتبسم دی مشترکہ کتاب "واہگیوں آر پار" 2023 چ شائع ہوئی۔

2022 چ ''اک خیال سمندروں ڈونگھا'' پہلا تے 2023 چ دوجا ایڈیشن شائع ہویا۔

2024 چ ضلع بہاولنگر دی ادبی تاریخ دی ایوارڈ یافتہ کتاب ''اساں چُپ نہیں وٹنی دھرتی تے'' دا دوجا ایڈیشن شائع ہویا۔

صغیرتبسم دی شاعری نوں ہن تک ملن والے ایوارڈ:

مسعود کھدر پوش ایوارڈ (جیوندیاں مردیاں آساں)

پلاک ایوارڈ (گورنمنٹ آف پنجاب) (اساں چُپ نہیں وٹنی دھرتی تے)

بابا فرید ادبی ایوارڈ (جیوندیاں مردیاں آساں)

پاک برٹش انٹرنیشنل ایوارڈ (شاعری)

پلاک ایوارڈ تے وارث شاہ انٹرنیشنل ایوارڈ (اک خیال سمندروں ڈونگھا)

ورلڈ پنجابی فورم ایوارڈ سمیت کوئی درجن بھر ایوارڈ مل چکے نیں۔

پرنٹ میڈیا پبلی کیشنز لاہور

ترتیب

☆ اُردو بولن والے کُڑیے توں کیہ جانیں	صغیر تبسم	7
☆ صغیر تبسم اِک اُچّا سُچّا شاعر	الیاس گھمن	9
☆ اُردو بولن والے کُڑیے	طویل نظم	15

☆☆☆

اُردو بولن والیے کُڑیے۔۔۔تُوں کیہ جانیں

ایہ اک کیفیت دی نظم سی جہڑی حیاتی دی اُنگل پھڑ کے اجیہے وسیب تے رہتل وچ لے گئی جتھوں پرت کے آن نوں کدی وی دل نہیں کردا۔ ایہ رہتل اوہ رہتل اے جہدے چے نِکے ہوندیاں توں لے کے ہُن تیکر میں اگے ٹُرن دے سُفنے ویکھدا آیاہاں۔ ایہ رہتل اوہ رہتل اے جہدے چے میری بھاگاں والی جنتاں واسی ماں نے ویہڑے چے لگی وڈی نم دی گُوہڑی چھاں ہیٹھاں کِنی کِنی چِر بیٹھ کے رَسّیاں وَٹیاں، چرخا کتیا، نلکا گیڑ کے بھانڈے مانجے، لِیڑے دھوئے تے مٹی دِیاں صاف شفاف چاٹیاں چے دُدھ لسّیاں رِڑکیاں۔ ایہ اوہی رہتل اے جہدی فجراں دی خشبو تے ٹھنڈی مست ہوا نے پوری دنیا نوں اپنیاں صندلی بانہواں چے لپیٹیا ہویا اے۔ ایہ وارث شاہ تے بلھے شاہ دی رہتل اے۔

شروع چے ایس نظم دے صرف چار کُو بند ہی ہوئے سی کہ ہُمس مارے موسماں اندر رہتل نال جُڑی ایہ نظم چیتر دی نشیلی ہوا وانگر چارے پاسے پھیل گئی۔

تھوڑے دِناں بعد ماں بولی دے مہان سیوک، ناول نگار، کہانی کار تے محبتاں ونڈن والے سُوجھوان الیاس گھمن ہوراں نال فون تے گل ہوئی، اوہناں ایس رہتلی نظم نوں حدوں زیادہ سلاہیا تے ہلّا شیری دیندیاں آکھیا کہ اجوکے سمے نوں سوہنے دیس پنجاب دی رہتل، وسیب، کلچر، بولی نال جُڑت تے رہن سہن نوں بھرویں انداز چے اُلیکن دی شدید لوڑ اے، اوہناں آکھیا کہ ہو سکے تے ایس نظم نوں اگےّ ٹوردیاں ہویاں کتابی شکل دیو۔ گل اثر کر گئی تے فون کال مُکدیاں ہی اک واری فیر اجیہی کیفیت طاری ہوئی کہ پِنڈا آنبل گیا، سُرت گواچ گئی فیر یاد نہیں کدوں لہور، ملتان، گوجرانوالہ، لائل پور تے جھنگ شہر چے اپڑ گیا تے کدوں کسی بازیگر کبوتر

وانگ قلابازیاں کھاندیاں امرت سر، چندیگڑھ، انند پور، پٹیالہ تے جلندھر دیاں نشیلیاں گلیاں چ جا بیٹھا۔ کُجھ خبر نہیں کدوں وارث شاہ دی ہیر رانجھے دی کہانی چھڑی تے کدوں سوہنی مہینوال دا قصہ شروع ہو گیا۔ کدوں بابا نانک دی حیاتی دا پندھ اکھاں ساہویں آ گیا تے کدوں غلام فرید دے سُچل اشلوکاں نے چار چفیر اروشن کر دِتا، کوئی پتہ نہیں کدوں شاہ حُسین دِیاں کافیاں نے کالجے ٹھنڈ پائی تے کدوں سُلطان باہو دی چنبے دی بُوٹی نے اندر مُشک مچائی۔

ہوش آیا تے خبراں ہوئیاں دیس پنجاب دی رہتل تے لکھی گئی ایہ نظم کتاب دا رُوپ دھار چُکی ہے۔ کتاب تہاڈے ہتھاں چ اے فیصلہ تسیں آپ کر لینا۔

ایتھے میں شکریہ ادا کرنا چاہواں گا محترم جناب الیاس گھمن ہوراں دا، جناب عامر سہیل ہوراں دا، امرتسر توں محترمہ ارتندر سندھو ہوراں دا تے فیروز پور توں جناب جسپال گھئی ہوراں دی محبت دا جہناں کتاب بارے اپنے قیمتی وچار سانجھے کیتے۔

کتاب دے مُکھ چتر (ٹائٹل پیج) لئی کپورتھلہ بھارت توں منزہ ارشاد جی دا شکریہ، کتاب دی کمپوزنگ تے صلاح مشورے لئی طلحہ بن سہیل، رانا عامر سلیم تے پرنٹ میڈیا لاہور دے چیف ایگزیکٹو نسیم گلفام تے اوہناں دی پوری ٹیم دا ڈھیر شکریہ۔

انت تے چاول دے مشہور ایکسپورٹرز آئی ٹی فوڈز بہاولنگر دے چیف ایگزیکٹو حافظ عمر فاروق تے پنجاب ٹریڈرز بہاولنگر دے مینیجنگ ڈائریکٹر محترم محمد ذیشان دا خصوصی شکریہ جہناں کتاب دی پروموشن لئی بھرواں ساتھ دتا۔

صغیر تبسم

صغیر تبسم اِک اُچّا سُچّا شاعر

پنجاب دے دِل دی اِک ہُوک سی، پنجابی ماں بولی دی مَن وِنھوِیں کُوک سی جِہنوں ''اُردو بولن والیے کُڑیے'' دے ناں نال شعری رُوپ دینا صغیر تبسّم جی دے بھاگاں وِچ آیا:

راوی اَتے چناب نہ بُھلّیں
سوہنا دیس پنجاب نہ بُھلّیں

شعراں بھری ایہ پوتھی، اپنی بُھل کے اوبھڑ بولی بولدے ہر پنجابی نوں ویکھ سُن کے ماں مِٹی دے مونہوں نِکلی کُرلاٹ وی اے تے ماں بولی دا ہِک ساڑواں کُرلاپ وی اے:

ایڈی گُوڑھی چھاں نہ چھڈنا
اپنی پیاری ماں نہ چھڈنا

اوہ کوئی قبولیت دی گھڑی ای ہونی اے کہ جدکوی نوں ایہ نظم لِکھن دا اَت نویکلا پُھرنا پُھریا۔ ایس توں اگے قیاسدیاں تاں سُدھ بُدھ سنگت نہیں کردی کہ کِویں اوہ نظم اِک لمی نظم دا رُوپ دھارن کر گئی۔ گل ایتھے وی نہیں مُکدی۔ ایس شعری رچنا دا پسار پسر دا اُڑی گیا تے اوہ ''مہا کاو'' دِیاں وَلگناں نیڑے جا پُجی۔

ڈھیراں ورھے پہلاں میں سارے جانے پچھانے شاعراں نوں ونگاریا سی کہ ہے کوئی دھرتی جایا، ہے جہڑا پنجاب، پنجابی، پنجابیت تے پنجابیاں دے

دُکھاں بابت ڈھیر لمی نظم ''مہا کاو'' خلقن دا جیرا کرے۔ ماں بولی دے دربارے بے بہا مِصرعیاں دا ڈھوواڈھو کے صغیر تبسم نے اپنے آپ نوں منوا لیا اے کہ اوہی اج دی پنجابی شعری رِیت دا سَلگ سُور ما اے۔

چوکھی لمیری نظم لِکھن لئی نزول جذبیاں دے نال اپنی دھرتی دی تواریخ تے رہت بیہت توں جانُو ہونا وی باہلا ضروری ہوندا اے۔ صغیر تبسّم جے پنجاب دے وصفاں دا گُھل کے ویروا دیندا اے تے ایس بُھوری مِٹی نال ہوئی ورتی تے وی باہیں چُک کے کِیرنے پاؤندا اے:

اُردو بولن والیے کُڑیے
تُوں کیہ جانیں
سوہنے دیس پنجاب دے ہاسے
توشا، مِشری، کھنڈ، پتاسے

شاعر بِناں کوئی وِتکرا کیتیاں دوواں پاسیاں دے شہر گراواں دا ناں لیندا اے تے ہور سانجھاں دی دس وی پاؤندا اے:

تُوں کیہ جانیں
شہر پٹیالہ
کرماں والا
دیسی جُتی، پیر دا گُھسّہ
رنگلا نالا
دیس پنجاب دے سِر دی پگڑی
اج وی تگڑی

شاعر نِری ''سبھ ٹھیک اے'' والی بھنگ پی کے اکھاں نہیں نُوٹی رکھدا۔ اِک سُچیت منُکھ وانگ اوہنوں پوری سُوہ اے کہ ہونی تے نارد نے اوہدی دھرتی تے دھرتی وسنیکاں دا کیہڑے کیہڑے ڈھنگ طریقے نال گھان کیتا اے:

فیر پتہ نہیں اِک دم مینوں کیہ ہونداا اے
دِل دا دِیوا بُجھ جاندا اے
خوف دے بدّل چھا جاندے نیں
ساری وستی ڈھا جاندے نیں

لمی نظم دی لوڑ ہوندی اے کہ اپنے سُبھاء نوں اِکسارتا نال بدلدے رہوو۔ سُکھ، موج مستی مگروں دُکھ تے پِیڑ اں دی وی گل کرو:

تُوں کیہ جانیں درد نُوں
کئی نظماں اندرے مر گئیاں
کئی غزلاں اِک دم ڈر گئیاں

پنجاب دی ونڈ اِک اجہیا دُکھانت اے جہنوں پنجابیاں دِیاں ہور پتہ نہیں کِنیاں پیڑھیاں بھوگدیاں رہن گیاں۔ ساڈے اِتہاس دے ایہناں رَت رنگے پنّیاں تے پُج کے صغیر تبسّم دا قلم وی لہو دے ڈوبے لالا لِکھدا جاپدا اے:

کِس نے ساڈے ٹوٹے کیتے
پگّاں ساڑ کے

رَت نچوڑی

چُنّیاں پھاڑ کے

اگ بُجھائی

گولی، اِک کرپان دا قِصّہ

ڈِگے ہوئے انسان دا قِصّہ

اِک وار فیر کوی چلدے ورتارے نوں نواں سروپ دے کے نظم دے پڑھاک نوں اِک ہور پڑھن سواد چکھاندا اے۔ گُرو واں، پیراں، بھگتاں تے صوفیاں دے مچائے مچ تے پکّے حقیقی عِشق دے بھنڈارے دا مزا مانن دا اوہ اِنج موقع دیندا اے:

غلام فرید تے نانک بُلھا

عِشق دی اگ چ بھخدا چُلھا

ایہ اللہ والیاں ہستیاں ای خلقت دا ہتھ اوہدوں آ پھڑ دیاں نیں جدوں اوہ دنیادار مُلانیاں دے فتویاں توں اپنی چُنڈ چھڈ انا چاہندے نیں:

کچّیاں قبراں پکّے کتبے

عِشق دے رُتبے

کُفر دے فتوے

گُھنگرو بنّھ کے یار منانا

جِینا، مرنا، مر کے جِینا

''بلھے شاہ اساں مرنا ناہیں گور پیا کوئی ہور''

پنجابی جیداری دے وِرثے دے روشن منارے ساڈے پنجابی سُورمے نیں۔شاعر دَسدا اے کہ اوہناں دی بہادری دا ہور کوئی بندہ ٹاکرا نہیں کر سکدا۔ کسے اِک دھرم دا دھڑا کرن دی تھاں دُلّے بھٹّی جہے پنجابی جودھے ہر عقیدے دے منن والیاں دے بانہہ بیلی بندے سن۔ اِنج تگڑے جَنے ہون دے نال نال اوہ جَنیائی دے اُچے پدّھرتے ہِک تان کے کھلوتے وی دِسدے نیں:

جنگلاں اندر اگ بھخائی

دُلّے کِسراں دِھی ویاہی

ہِندو، مسلم، سِکھ، عیسائی

لوہڑی دے دِن کھان مٹھائی

شاعر پنجابی بولی دی آوندی بھلک توں اصلوں مایوس نہیں تے ایہی چنگی آس ای اوہ اپنے پڑھنہاراں تے سُننہاراں وِچ وی ورتار ہیا اے:

اُردو بولن والیے کُڑیے

اج وی ویکھ لے چارے پاسے

ماں بولی دے ڈنکے وجن

بدّل گجّن

اُردو بولن والی کڑیے تاں اِک استعارہ اے اِک سَینٹر اے۔ حقّی گل تاں ایہ ہے کہ شاعر ہِندی، انگریزی تے ہور ہر اوبھڑ بولی دے لڑ لگن والے سارے پنجابیاں نوں ای سمجھا رہیا اے کہ تسیں بنوتری طور جو مرضی بن جاؤ، جس جِی دی مٹّی

پنجاب وِچ یاں کِدھرے وی رہندے پنجابیاں دے گھراں وِچ گوئی گئی سی، اوہناں دا اپنے اصلے وَل پرتنا اٹل اے:

دھرتی چھڈ کے بھاویں کُڑیے
چن تے جا کھلو
تیرے اندروں مر نہیں سکدی
مِٹی دی خشبو

ہتھلی کتاب ''اُردو بولن والیے کُڑیے'' نوں ہر سال چھپن والے ڈھیراں شعری پراگیاں دے وِچکار نہیں رکھنا چاہیدا۔ ایہ کوئی عام پُستک نہیں اِک سدّ اے، اِک پیڑ بھریا ہئوکا اے، اِک اُچّی دینی دِتا ہوکرا اے، اِک ترلا اے، اِک سنجاپ اے، اِک وِرلاپ اے۔

ادب پارکھ کہندے نیں اُچی سُچّی شاعری اپنے آپ نوں آپ منوالیندی اے۔ ایہ آکھنا ہُن بندا اے کہ ایہدے خالق صغیر تبسّم جی اِک اُچے سُچے پنجابی شاعر نیں۔

الیاس گھمّن لاہور

26 فروری 2024

اُردو بولن والیے کُڑیے
توں کیہ جانیں
وارث شاہ دی ہیر کہانی
بُلھے شاہ دے پیر دے گھنگرو
شاہ حسین دی سُچل کافی
آدم زاد دی پہلی معافی

اُردو بولن والیے کُڑیے
توں کیہ جانیں
چلدے کُھوہ دیاں وَگدیاں ٹِنڈاں
کھیتاں وچ کھلوتے بَنّے
اَوس فجر دی
بانگ ڈِگر دی

اُردو بولن والیے کُڑیے
توں کیہ جانیں
نگی اَکھ دا کالا سُرمہ
صندل بانہہ وچ نچدا کنگن
نک دی نتھلی
سُر وچ وجدی پیار دی ونجھلی

اُردو بولن والیے کُڑیے
توں کیہ جانیں
فجراں دے وچ رِڑکی لسّی
لسّی دے وچ تردا مکھن
شِکر دوپہریں بھخدی روٹی
امب دی پھاڑی
وچ تندور دے بُھنیا بینگن
گُڑ گُڑ کردا شام دا حقہ
ویہڑے دے وچ گِڑدا نلکا
ہجر وچھوڑے کتدا چرخا

اُردو بولن والیے کُڑیے
توں کیہ جانیں
سوہنے دیس پنجاب دے ہاسے
توشا، مشری، کھنڈ، پتاسے
روندی اکھ دے مہنگے اتھرو
بے بے جی دے ڈھیر دلاسے

اُردو بولن والیے کُڑیے
توں کیہ جانیں جندڑی اک تے سوسو رونے
نند، جٹھانی کول بٹھا کے
چلدی نہر چے لِیڑے دھونے
نلکا گیڑ دے ٹپے گانے
چن دی رات نوں گڈّ نے جھونے
مٹی، برتن، کھیڈ، کھڈونے

اُردو بولن والیے کُڑیے

توں کیہ جانیں

دُھپاں دے وچ پٹھّے وَڈھنے

کھیتاں وچ مقدر گڈّنے

بُڈھے پیو دیاں جِھڑکاں سُن کے

بے بے سا ہویں ہنجو کڈھنے

ڈنگر کھول کے دُور لے جانے

گوہیا تھپنا

پوچا مار کے کندھ نُوں لِپنا

ٹاٹ تے بہ کے تختی لکھنا

گنتی سکھنا

اُردو بولن والیے کُڑیے
توں کیہ جانیں
کون سی مجنوں
کہڑی لیلیٰ
تُوں کیہ جانیں نِت دا مرنا
مر کے جینا
سینہ تان کے سُولی چڑھنا
ہس کے چھنا زہر دا پینا

اُردو بولن والیے کُڑیے
توں کیہ جانیں
جنگل بیلے اَگ تے پانی
مکھن لسی نال مدھانی
بے بے، باپو، نند، جٹھانی
دیور، جیٹھ تے کُڑم کہانی
دادو ماں نے روز سنانی

اُردو بولن والیے کُڑیے

توں کیہ جانیں

لُکن میٹی

شَکّر بھجّی

وانجھو واہنا

گُپی ، بنٹے ، اَنٹ تے پِلّا

باندر کِلّا

توں کیہ جانیں

لاٹُو ، پاپے

لِیڑ یاں اُتے وجدے تھاپے

جنّاں ورگے بڈھے ماپے

توں کیہ جانیں

''کوکلا چھپا کی جمعرات آئی اے

جیہڑا اگرّ پچھڑ ویکھے اوہدی شامت آئی اے''

اُردو بولن والیے کُڑیے توں کیہ جانیں

اُردو بولن والیے کُڑیے
توں کیہ جانیں
پنڈاں دے وچ لگیا میلہ
میلے دے وچ ڈِگیا دھیلا
توں کیہ جانیں
پینگھاں جھوٹدے خواب پرانے
ہتھ دی مہندی
مہندی دے وچ نام کسے دا
اکھ دا کجل
دُور کھلوتا گجدا بدّل

اُردو بولن والیے کُڑیے
توں کیہ جانیں
پنڈ دی گُوڑھی شام دا منظر
جنگلاں وچوں مُڑ دے ڈنگر
دُور کھلوتی اَکھ دا خنجر
ویہڑے نچدا مست قلندر

اُردو بولن والیے کُڑیے
توں کیہ جانیں
چیکاں ماردی ہیر دا دُکھڑا
کیدو، رانجھا، عشق دا مُکھڑا
تُوں کیہ جانیں
روگ ہجر دا
خون جگر دا
بھار ڈِگر دا

اُردو بولن والیے کُڑیے
توں کیہ جانیں
بھخدے تھل وچ روندی سسّی
اگ دے اندر
ریت سمندر
ڈُبدا پُنوں
رنگ عشق دا
روگ مُشک دا

توں کیہ جانیں
گوہیا تھپنا
گوہیا تھپ کے اگ چے سُٹنا
اگ دی بھر کے چلم بھخانی
دُھواں چھکنا

ہسد یاں ہسد یاں
ہیر سنانی
بولی پانی
ماہیے گانے
ڈھول دی ہلکی تھاپ دے اُتے
جُھمر پانے
نال نیانے
نال سیانے

توں کیہ جانیں ڈرنوں ڈکنا
رُوح داہسنا
ٹہنیاں اُتے شور چڑی دا
ککراں اُتے مینہ داوَسنا
فِرنیناں دے تیِرنوں کسنا
اُردو بولن والیے کُڑیے
توں کیہ جانیں

اُردو بولن والیے کُڑیے

توں کیہ جانیں

اگاں سٹدے سورج تھلے

کنکاں دے اک کھیت دے اندر

سِٹّے وڈھ کے ڈھیر لگانے

بُکاں بھر بھر ونڈی جانے

برفی، ٹانگر، کھنڈ، مکھانے

پنڈ دے روندے بال ہسانے

پچھلے دُکھڑے بُھل کے اک دم

اگلے سال دے خواب اُگانے

توں کیہ جانیں

اگ دا سڑنا

رنگ دا چڑھنا

سر تے جیون پنڈ وی چکنی

اکھ نہ تھکنی، لاج وی رکھنی

اُردو بولن والیے کُڑیے

تُوں کیہ جانیں

امرت سر دیاں پاپڑ وڑیاں

شہر جلندھر، عشق کتاباں

پھیل رہیا ہے وانگ گلاباں

تُوں کیہ جانیں

شہر بھٹنڈہ

شہر لہور دے بُرج منارے

بھخدی اکھ دے سُرخ انگارے

اتھر وکھارے

توں کیہ جانیں

شہر پٹیالہ

کرمانوالہ

دیسی جُتی، پیر دا کُھسّہ

رنگلا نالہ

دیس پنجاب دے سر دی پگڑی

اج وی تگڑی

اُردو بولن والیے کُڑیے
تُوں کیہ جانیں
لائل پور دا کڈھیا کُرتا
شہر لاہور دی مہنگی سُرخی
نان ختائی
گوجرانوالہ
پِتل ، سِلور ، برتن ، تالہ
شاہی لیڑے
توں کیہ جانیں امبر سر دی مست دیوالی
مُکسر دے وچ ماگھی میلہ
انند پور چ ہوئی وساکھی
وِیر دی بانہ تے بنھی راکھی
اُردو بولن والیے کُڑیے
تُوں کیہ جانیں

اُردو بولن والیے کُڑیے
تُوں کیہ جانیں
شہر قصور دی رنگلی جُتی
پچھے نسدی جنگلی کُتی
جان کُستی
توں کیہ جانیں
جھنگ دی چُوڑی
مست پراندا
شہر ملتان دا کنگن، حلوہ
امرت سر دے رُوپ دا جلوہ
اُردو بولن والیے کُڑیے
تُوں کیہ جانیں
ٹانگر میوہ، بُوندی پارے
فاضل کے دے توشے
کوٹ کپور دا ڈھوڈّا
صندل رُکھ دا چھوڈّا
بھین بھرادا موڈّھا

اُردو بولن والیے کُڑیے
توں کیہ جانیں
کدی کدی میں سوچ سمندر
ڈُبدا ترَدا
اک اجیہی وستی اندر ٹُر جاناواں
جتھے موسم کلیاں ونڈن
بدل دیندے چھاواں
جتھے رُکھ وجاون تاڑی
خشبو دین ہواواں
جتھے دھرتی تارے جمدی
انبروں وسدے موتی
جتھے قسمت تاج سجا کے
پریاں وانگ کھلوتی
جتھے پیار دے میلے ویکھ کے
ہسن پنڈ دیاں راہواں
جتھے پبّاں بھار کھلو کے
کگُڑ دین صداواں

جتھے سکھیاں رَل مل کھیڈن
رَسّے ٹپّن ، پینگھاں جُھوٹن
میل نہ آوے رَتّی
پنڈ دے گھبرُو بڑھکاں مارن
نال دھمالاں ،لُڈیاں پاوَن
واء نہ لگّے تتی
جتھے پنکھ پکھیرو اُڈّن
چوگا چُگن
کال نہ آوے کوئی
باگاں دے وچ کوئل کُوکے
بُلبل گاوے
وین نہ پاوے کوئی
فیر پتہ نہیں اک دم مینوں کیہ ہوندا اے
دل دا دِیوا بُجھ جاندا اے
خوف دے بدّل چھا جاندے نیں
ساری وستی ڈھا جاندے نیں

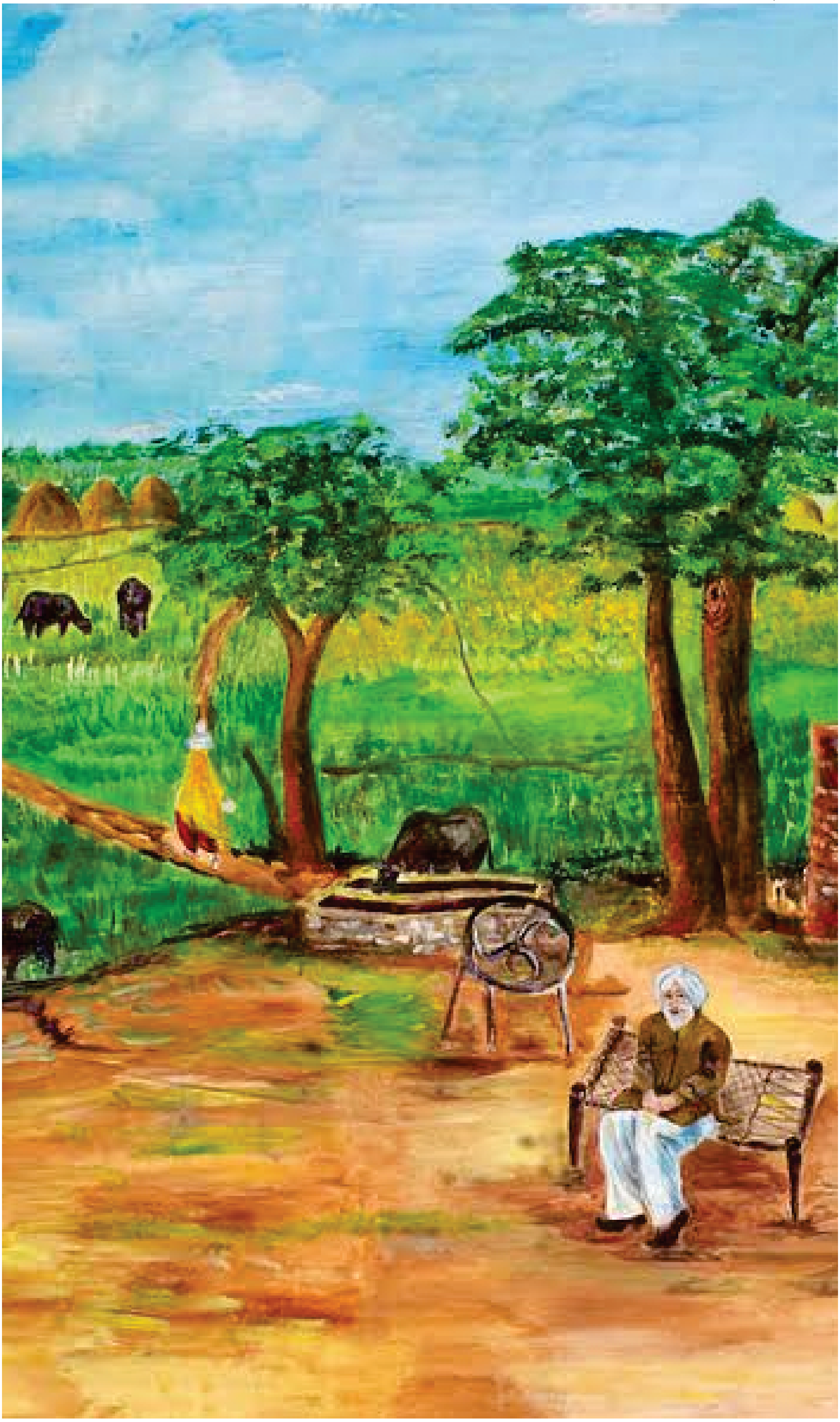

اُردو بولن والیے کُڑیے

توں کیہ جانیں

سَون تے بھادوں

چھم چھم وسدے مینہ دے بدّل

بُجھیاں رُتاں

واء پُرے دی

توں کیہ جانیں

پوہ دیاں راتاں

برفاں سڑدے ماگھ دے موسم

وِچ انگیٹھی بھخدے کولے

اگ دے گولے

توں کیہ جانیں

ہاڑ داسیکا

ماں داپیَکا

جیٹھ مہینہ

عشق کمینہ

اُردو بولن والیے کُڑیے

توں کیہ جانیں

بُوہے ٹنگے نِم دے پتر

اَک دا بُوٹا

دُدھ دا چھَنّا

اکھ دا اَنّھا

توں کیہ جانیں

رُکھ پپلی دا

سِک ککری دا

توں کیہ جانیں

ویہڑے دے وچ اُگّی بیری

چڑھدے پاسیوں لال ہنیری

اُردو بولن والیے کُڑیے

کیہ کریے ڈِگدے نِیر دا

اِک درد کلیجہ چیر دا

اک پنڈ ااگ نے ساڑیا

اک پنڈ اسُولی چاڑھیا

اک سُفنا وڈھ کے سٹّیا

اک وسدا پنڈ اُجاڑیا

کدی ویکھاں لِیڑے باپ دے

کدی ویکھاں کُرتا وِیر دا

اُردو بولن والیے کُڑیے

توں کیہ جانیں

تار دِلاں دے چھیڑنا

کدی پانی کُھوہ دے گیڑنا

کدی بُننے جال محبتاں دے

کدی نونہاں نال اُدھیڑنا

اج جند ہوئی جویں لِیر دی

کیہ کریے پاٹی لِیر دا

اِک دُکھ کلیجہ چیر دا

اُردو بولن والیے کُڑیے
توں کیہ جانیں دردنوں
کئی نظماں اندرے مر گئیاں
کئی غزلاں اک دم ڈر گئیاں
کُجھ اگاں دے وچ ساڑیاں
کُجھ برفاں وچ ہی ٹھر گئیاں

سانوں گھر دے دُکھ ہی مار گئے
کیہ قصہ لکھیے ہیر دا
اک دُکھ کلیجہ چیر دا
اُردو بولن والیے کُڑیے
توں کیہ جانیں

اُردو بولن والیے کُڑیے
بیٹھ ذرا میں تینوں دَساں
دیس پنجاب دا قصہ

پریاں دے رُوپ سی تے رنگ سی بہار دے
ونجھلی پنجاب دی تے گیت سن پیار دے
کندھ سی نہ دِلاں وچ زہر والی لیک سی
دُکھ سی وچھوڑے دا نہ ہجراں دی چِیک سی
کٹھیاں سی کُونجاں اوہدوں کٹھیاں اُڈاریاں
انج جویں جنتاں توں رب نے اُتاریاں
کر کے شکاریاں نے وکھو وکھ گھیریاں
سوچاں وچوں کڈھاں کویں ونڈ دیاں نھیریاں
رب جانے موساں نے اکھاں کنج پھیریاں
رورو تھکیاں نے اج اکھاں میریاں

اُردو بولن والیے کُڑیے
فیر اج رج کے چیتے آئیاں
گلّاں سرحد پار دیاں
ہنجواں دے وچ ڈُب گئیاں نیں اکھاں وِچھڑے یار دیاں
مٹی وچ ہی چھڈ آئے سی کلیاں ورگے ہاسے
کر کر یاد کلیجہ پھٹدا دیوے کون دلاسے
کس نوں دَسّاں کس نوں پُچھّاں گلّاں گزرے پیار دیاں
اُردو بولن والیے کُڑیے
اک پر چھاواں ٹاہلی پچھّوں نِت ہے کول بلاوندا
اکھ دا سُرمہ بانہہ دا کنگناں رورو ترلے پاوندا
جدوی مُڑ کے جُڑنا چاہواں یاداں آن کھلار دیاں
ہنجواں دے وچ ڈُب گئیاں نیں اکھاں وِچھڑے یار دیاں

اُردو بولن والیے کُڑیے
کٹھے ساں تے سِر تے بدّل ٹھنڈیاں چھاواں کردے سی
اک دوجے لئی جیندے ساں تے اک دوجے لئی مردے سی
فیر گواچیاں رُوحاں ساڈے پِنڈے چھمکاں مار دیاں
اُردو بولن والیے کُڑیے
ہنجواں دے وچ ڈُب گئیاں نیں اکھاں وِچھڑے یار دیاں

اُردو بولن والیے کُڑیے
تاریاں دی رات سی تے
ہتّھاں وچ ہتھ پا کے
پپلی دے ہیٹھاں اساں
کھادیاں سی قسماں
کھو کھلے رواج سارے
پیراں ہیٹھ مِدھ کے تے
کھُوہ وچ دِتیاں سی سُٹ سبھے رسماں

نِگھیاں سی ساہواں اوہدوں
شیشے جیہا بُت سی
اُچالماں قدسی تے پیلاں پاندی گُت سی
کیڈی سوہنی رُت سی

جُھوٹدے سی پینگاں اوہدوں
اَمبیاں تے بُور سی
اکھاں ساہویں چن سی تے
چن کولوں دُور سی
کیڈے مجبور سی

اُردو بولن والیے کُڑیے
تُوں کیہ جانیں
ٹانڈ دے بھانڈے
رات دا دِیوا
دِل دا ٹُٹنا، کچ دا چُورا
پُوری اکھ دا خواب اَدھورا
توں کیہ جانیں
مٹی ہونا
ذات دا بُھلنا
سوچاں دے وچ چانن رکھنا
رات دا بُھلنا
کنّاں تیکر بھریا ہونا
فیر نہ ڈُلھنا
اُردو بولن والیے کُڑیے
تُوں کیہ جانیں

اُردو بولن والیے کُڑیے

تُوں کیہ جانیں

دیسی گھیو وچ کھنڈ دا بُورا

گُڑ دی گچک

سائیکل اُتے وجدی ٹَلّی

کھٹا چُورا

ٹُر دا ہویا نال کتُورا

توں کیہ جانیں

دُدھ دا چھنّا

رات دا انّھا

کھیت دا گنّا

اُردو بولن والیے کُڑیے
تُوں کیہ جانیں
ٹُو ماں گہنے
نک دا کوکا
کن دی والی
راگ بھوپالی
چھن چھن کردی پیر دی جھانجھر
وال دا جُوڑا
ذات دا چُوڑھا
توں کیہ جانیں
متھے چمکن والا ٹِکا
کنّاں دے وچ ٹنگے تارے
مست نظارے
دین ہلارے

اُردو بولن والیے کُڑیے
تُوں کیہ جانیں
کِنا پینڈا اکٹ آیا واں
صدیوں لمی عمر ہے میری
کئیاں نے مینوں مار کے سٹیا
اگاں لائیاں
پگاں ساڑ کے ٹوٹے کیتے
چُنیاں پھاڑ کے اگ بُجھائی
اج وی خلقت دئے دہائی

اُردو بولن والیے کُڑیے

اج وی ویکھ لے چارے پاسے
ماں بولی دے ڈنکے وجن
بدل گجن
صدیوں پہلے تکیا منظر
اج وی میرے نال کھڑا اے
اک تصویر پرانی اندر
جم کے ٹُر گئے کئی سکندر
مست قلندر
ماں بولی ہے دل دا مندر

اُردو بولن والیے کُڑیے

ٹُوں کیہ جانیں

میرا قاتل رُوپ بدل کے

اک دم ساہویں آن کھلووے

دندیاں کڈھ کڈھ زوردی ہسّے

میں نہیں ڈردا

میں نہیں مردا

اُردو بولن والیے کُڑیے

ایہ کیہ ہویا

چُپ چپیتے جمّے تے فر

چُپ چپیتے مر گئے

اگّاں وانگر پیدا ہو کے

برفاں وانگر ٹھر گئے

پہلی گل میں مرنا نہیں
مر وی گیا تے
پُھل کلیاں دے موسم اندر
دیس پنجاب دے گیتاں وچوں
سورج چن ستاریاں وانگوں
چانن بن کے آواں گا
فیر انبر بن جاواں گا

اُردو بولن والیے کُڑیے

تُوں کیہ جانیں

گیت شگن دے

ویہڑے دے وچ گِدا پانا

پہلے پیار دا مُکھڑ اگانا

توں کیہ جانیں

وچ پرات دے دِیوے دھر کے

گلیاں دے وچ جاگو کڈھنی

ڈانگاں مار کے بُوہے کُٹنے

وچ کھیتاں چوں گنّے پُٹنے

ٹپّے گانے، تھال وجانے

گئے زمانے

اُردو بولن والیے کُڑیے

تُوں کیہ جانیں

اُردو بولن والیے کُڑیے

تُوں کیہ جانیں

رنگ چیتر دے

ہاڑ داسیکا

جیٹھ دی گرمی

زلف دا کُنڈل

ہونٹھ دی نرمی

توں کیہ جانیں

سَون تے بھادوں

گڑ گڑ گجدے مینہ دے بدّل

شاں شاں کردے

رُکھ دے پتر

اَسو، کاتک، پھاگن، مگھر

اُردو بولن والیے کُڑیے

تُوں کیہ جانیں

اُردو بولن والیے کُڑیے

تُوں کیہ جانیں

ریت دے ٹِبے

تھور کنڈیالی

کِکر بوہڑ تے پنڈ دی ٹاہلی

توں کیہ جانیں

اُٹھاں دے گل ٹن ٹن کردے

ٹل نشیلے

مور رنگیلے

چیکاں ماردی تھل دی سسّی

کون سی پُنوں

توں کیہ جانیں

وَیر کسے دا

قہر کسے دا

اگ توں تتا پہر کسے دا

اُردو بولن والیے کُڑیے
تُوں کیہ جانیں
پنڈ دی جَٹّی
دُلّا بھٹی
جنگلاں اندر اگ بھخائی
دُلے کسراں دھی وہیائی
ہندو، مسلم، سکھ، عیسائی
لوہڑی دے دن کھان مٹھائی

توں کیہ جانیں
شگّر ونڈ کے دھی وہیانا
اگ بھخانا
درد گھٹانا
اُردو بولن والیے کُڑیے
تُوں کیہ جانیں

اُردو بولن والیے کُڑیے

ٹُوں کیہ جانیں

پہلے پیار دی پہلی واڈّھی

چیتر دے وچ ہسدیاں رُتاں

ڈھولک دی اک تھاپ دے اُتے

رنگ برنگیاں نچدیاں گُتاں

توں کیہ جانیں

کہی درانتی

تانبے ورگی کنک دے سِٹے

پچھلے سال دے کیتے وعدے

ایس وساکھی پورے کیتے

اُردو بولن والیے کُڑیے

ٹُوں کیہ جانیں

اُردو بولن والیے کُڑیے
تُوں کیہ جانیں
ٹانڈ دے بھانڈے
پِتل، تانبا
دُدھ دی گڑوی
توں کیہ جانیں
رُکھ دے اُتے لکھیا نام
مُندری، چھلا، پنڈ دی شام

اُردو بولن والیے کُڑیے

تُوں کیہ جانیں

لیلپور نوں جاندا رستہ

نال مرونڈے بھریا بستہ

توں کیہ جانیں

امرت سر دا رُوپ سروپ

قد سرُو دا

نین نشیلے

چندیگڑھ دے رنگ رنگیلے

توں کیہ جانیں

کھیتاں دے وچ ٹُردا نالہ

دُوروں ہسدا شہر پٹیالہ

اُردو بولن والیے کُڑیے

تُوں کیہ جانیں

غلام فرید تے نانک، بُلھا

عشق دی اگ چے بھخد اچُلّھا

شِو کمار دے گیتاں اندر

بلدا دِیوا، واہ دا بُلاّ

ہجر وچھوڑا

تھور کنڈیالی

کَن دی والی

''اک کُڑی جہدا نام محبت''

اک مُنڈا جہدے ہتھ دونالی

اُردو بولن والیے کُڑیے

ٹُوں کیہ جانیں

دیسی گھی وچ ساگ داتڑ کا

مِسّی روٹی

دُدھ دا مگّا

رنگ دا بگّا

چاٹی دے وچ کھٹی لسّی

دُوروں ویکھ مسیر نوں ہسّی

توں کیہ جانیں

دَوری، سوٹا، چمٹا، ڈوئی

پھوکاں مار کے اگ بھخانی

دیور، جیٹھ تے نند، درانی

اُردو بولن والیے گُڑیے

تُوں کیہ جانیں

ٹھنڈی سِیت ہوا دے اندر

بالن بال کے اگ بھخانا

لوہڑی منگنا

ڈھول وجانا

ہتھاں دے وچ ہتھ پھڑا کے

لُڈیاں پانا

لڈو کھانا

اکھاں مِیٹ کے دُلّا لبھنا

دیس پنجاب دا بُلّھا لبھنا

اُردو بولن والیے گُڑیے

تُوں کیہ جانیں

اُردو بولن والیے کُڑیے

تُوں کیہ جانیں

گنج غلام فرید نے ساڈّی

سُتی اکھ جگائی

کسراں کٹیا پندھ عمراں دا

کسراں کُوک سنائی

توں کیہ جانیں

کیہ کہندا اے یار فرید

وچ اپنے اشلوکاں

''رُکھی سُکھی کھا فریدا ٹھنڈا پانی پی

دیکھ پرائی چوپڑی نہ ترسائیں جی''

بابا فریدالدین

پیدائش:1173 کوٹھیوال۔ وفات:1265 پاکپتن

توں کیہ جانیں
کِنّیاں گُنجھلاں کھول کے اس نے
راز حیاتی دَسیا
کنج روہی وچ بُوٹے گڈّے
کنج بارش جیوں وَسیا

تُوں کیہ جانیں
کیہ مطلب اے
ایس اشلوک دا گُڑیے
''فریدا خاک نہ نندیے
خاکوں جیڈ نہ کوءِ
جیوندیاں پیراں تھلے
مویاں اُپر ہوءِ''

اُردو بولن والیے کُڑیے

تُوں کیہ جانیں

شاہ حسین نے کافیاں اندر

وانگ سمندر

کِنّے بھید نیں کھولے

جُھگیاں وچ لکو کے موتی

کتنے لکھ پھرولے

حمد خدا دی

نعت نبی صلی اللہ علیہ وآلہٖ وسلم دی

توں کیہ جانیں کیہ مطلب اے

''اُچے پپل پینگھاں پیّاں، سبھ سیّاں مل جھُوٹن گیّاں

آپوا پنی لنگھاوٴ نیں''

''کہے حسین فقیر نمانا، دنیا چھوڑ آخر مر جانا

کدی تے اندر جھاتی پاوٴ نیں''

اُردو بولن والیے کُڑیے

تُوں کیہ جانیں

شاہ حسین

پیدائش:1539 لاہور۔ وفات:1599 پنجاب

اُردو بولن والیے کُڑیے

تُوں کیہ جانیں

کس نے جھنگ دمُودر تکیا

کس نے زہر عشق دا پھکیا

کس نے ہیر تے رانجھا لکھیا

توں کیہ جانیں

کون دمُودر

کھڑا باہمن

کون سی شُودر

اُردو بولن والیے کُڑیے

تُوں کیہ جانیں

جھنگ سیال

سینے اُٹھیا عشق بھونچال

بھیڑا حال

توں کیہ جانیں
تخت ہزارا
روندی ہیر تے
اکھ وچ پھر دی لال لکیر

توں کیہ جانیں
جوگی بن کے
وچ جنگلاں دے بھیس وٹانا
ونجھلی، گانا
توں کیہ جانیں
کون سی سَیدّ و
کھڑا کَیدّ و
کنج پگاں دی عزت خاطر
رنگ وکھایا
زہر کھوایا
عشق نچایا
اردو بولن والیے کُڑیے
تُوں کیہ جانیں

اردو بولن والیے کُڑیے
تُوں کیہ جانیں
سوہنی تے مہینوال دا قصہ
توں کیہ جانیں
قہر کمانا
بھیڑی نند دا وَیر کمانا
پکے دی تھاں کچا دھرنا
چھل چنا نہہ دی
عشق دا ترنا
نار دا ڈُبنا
مٹی کھرنا
ڈُب کے مرنا
اردو بولن والیے کُڑیے
تُوں کیہ جانیں

اُردو بولن والیے کُڑیے
توں کیہ جانیں
پہلا عشق دمُودر لکھیا
وارث شاہ نے توڑ اپڑایا
توں کیہ جانیں
چڑھدا جوبن
عشق دا بھانبڑ
سُرو نجھلی دے
رنگ نتھلی دے
رنگ ہجر دا
رُوپ وگڑ دا
توں کیہ جانیں
ہتھ دا چُھٹنا
ساہ دا ٹُٹنا

اُردو بولن والیے کُڑیے
توں کیہ جانیں
صاحبہ مرزا
ہیر دا قصہ
نیلی گھوڑی
وِیر دا قصہ
ٹُٹن والے تِیر دا قصہ
توں کیہ جانیں
سینے اندر
عشق سمندر
کسراں کُھبیا دل وچ خنجر
توں کیہ جانیں
رُوپ صاحبہ دا
اکھ سمندروں ڈونگھی جھدی
حُسن جویں شاہکار
ہونٹھ نشیلے دارُو ورگے
نین جویں تلوار

قد سرُو دا بُوٹا اُس دا
گز گز لمے وال
لک ہُلارے کھانداس دا
جیوں ٹھمری دی تال
کالے رنگ دی کُرتی اندر
گوریاں گوریاں باہواں
رات تے دن نوں کٹھیاں ویکھ کے
کدھرے مر نہ جاواں
اوہدیاں بلھیاں کھڑیاں کھڑیاں
جیوں باگاں وچ کلیاں
اوہدیاں گلاں مِٹھیاں مِٹھیاں
جیوں مشری دیاں ڈلیاں
اوہدے بول سی ایسراں جسراں
جھانجھر کوئی چھنکاوے
ساہ لیندی تے اوہدی خشبو
رُتاں نُوں مہکاوے

اس دا پنڈا شیشے ورگا
انگ انگ مارے جھاتی
بوتل ورگے لک دے اُتے
پیلاں پاندی چھاتی
اس دا بدن گلاب دی ٹہنی
ہوٹھ نشے دے جام
اکھ کھولے تے سورج لشکے
بند کرے تے شام

اُردو بولن والیے کُڑیے
تُوں کیہ جانیں
اوہدی زلف دے کُنڈل کولوں
سپنی وی ڈر جاوے
اس دے ساہ دی گرمی کولوں
سورج وی گھبراوے

اوہدے متھے چن داٹِکا
کنّیں چمکن تارے
تیز ترکھے نک دے اُتے
کوکے دے لشکارے
توں کیہ جانیں
رُوپ صاحبہ دا
مرزے دی دلداری
ایہ ہے قصہ اوس عشق دا
جو صدیاں توں جاری

اُردو بولن والیے کُڑیے
تُوں کیہ جانیں
ہوتھ قبیلہ
کیچ دا پنُّوں
شہر بھنبھور دی سسّی
کہڑی اکھ نے ہنجو سٹیا
کہڑی اکھ سی ہسّی
کس راجے نے دھی روہڑی سی
وچ دریا دے جا کے

توں کیہ جانیں عشق کہانی
پنو، سوہنی
سسّی، رانی

توں کیہ جانیں
تَس بلھیاں دی
کالجے لگی اگ
توں کیہ جانیں اکھ بُرے دی
بھیڈّ اں دا اِک وَگ
توں کیہ جانیں
روہی تھل جہنم ورگا
ہوس دی ماری اکھ
کس نے موت خداتوں منگی
کون سی بھیڑے ناگ دی ڈنگی
کس نے دھرتی پھاڑ کے اس دن
اپنا آپ بچایا
کون سی سسی
کون سی پنوں
کس نے عشق بچایا؟
اُردو بولن والیے کُڑیے
تُوں کیہ جانیں

اُردو بولن والیے کُڑیے
تُوں کیہ جانیں
کس نے ساڈّے ٹوٹے کیتے
پگاں ساڑ کے
رَت نچوڑی
چُنیاں پھاڑ کے
اگ بجھائی
گولی، اگ، کرپان دا قصہ
ڈِگے ہوئے انسان دا قصہ
توں کیہ جانیں
کس نے سانوں چیر کے سُٹیا
کس نے سانوں بے گھر کیتا
کس نے صبر پیالہ پیتا

اُردو بولن والیے کُڑیے
تُوں کیہ جانیں
کون امرتا
کون پریتم
موہن سنگھ تے شِو کمار
کس نے واجاں مار جگایا
وارث شاہ نوں قبراں وچوں
کس نے روگ ہجر دا کٹیا
کس نے رنگلا چرخا بھَنّیا
توں کیہ جانیں
دل پھڑ کنا
اکھ رڑکنا
اُردو بولن والیے کُڑیے
تُوں کیہ جانیں

اُردو بولن والیے کُڑیے
تُوں کیہ جانیں
روندا اندر
مست قلندر
مسجد مندر
شہر دا کھنڈر
دھرتی بنجر
سینے خنجر
اُردو بولن والیے کُڑیے
تُوں کیہ جانیں

اُردو بولن والیے کُڑیے

تُوں کیہ جانیں

تھاں ٹھکانہ

شہر ننکانہ

توں کیہ جانیں

پُورے چن دی رات دا چانن

بابا نانک

جنم دیہاڑا

اُردو بولن والیے کُڑیے

تُوں کیہ جانیں

مہنگا سستا

اگ دا بالن

وچ گرنتھ دے دَسیا رستہ

توں کیہ جانیں

دل دا مندر

کعبہ اندر

بابا نانک

پیدائش:1469 ننکانہ صاحب۔ وفات:1539 کرتار پور

اِک رسول تے اک خدا
نانک دا ہر رنگ جُدا
اُردو بولن والیے گُڑیے
تُوں کیہ جانیں
وچ گرنتھ دے نانک لکھیا
''تریہی حرف قرآن دے
تہی سپارے کیں
اس وچ بہت نصیحتاں
سُن کر کرو یقیں''

اُردو بولن والیے گُڑیے
پڑھ راہی دیاں لکھیاں نظماں
سُن بھٹی دے گیت پرانے
توں کیہ جانیں
رنگ سہانے
توں کیہ جانیں
ہِک تے نچنا
اگ دا مچنا
پھوکاں مار کے اگ بُجھانا
خواب اُگانا
توں کیہ جانیں
اپنے ہتھیں محل اُسار کے
آپے اس دیاں کندھاں ڈھانا
وَیر کمانا
اُردو بولن والیے گُڑیے
تُوں کیہ جانیں

اُردو بولن والیے کُڑیے
تُوں کیہ جانیں
وقت پرانا
ہُن نہیں آنا
گھر شگناں دا
لِپیا ویہڑا
ٹُر دار یہڑا
توں کیہ جانیں
اکھ چھڑیاں دی
کُھلیا گلما
ہتھ وچ کُھونڈی
بانہہ وچ گانا
دل مستانہ
توں کیہ جانیں
کُڑیاں پُڑیاں

شام دے مگروں

ویہڑے بہ کے تھال وجانی

لاڑے ہسنا

نو نہ شرمانی

اُردو بولن والیے کُڑیے

تُوں کیہ جانیں

اُردو بولن والیے کُڑیے

تُوں کیہ جانیں

تختی پوچ کے

دُھپے پانا

لیپ سُکانا

ٹاٹ وچھانا

سبق سنانا

توں کیہ جانیں
ڈھیلی نال مرونڈا کھانا
یار منانا

اُردو بولن والیے گُڑیے
تُوں کیہ جانیں
انتر منتر جنتر پڑھنا
اک دوجے دا گلما پھڑنا
سُتھن کھچنا
اتھرو کیر کے اگے نہسنا
توں کیہ جانیں

اُدو بولن والیے کُڑیے
توں کیہ جانیں
میاں محمد بخش دا رُتبہ
عشق دا خُطبہ
کھڑی شریف دی مست ہواواں
آ تینوں کُجھ شعر سناواں
میاں محمد بخش سی جس نے
لکھیا عشق حقیقی
لکھی نالے مرزا صاحبہ
لکھیا عشق مجازی
سینہ بھریا عشقِ نبی صلّی اللہ علیہ وآلہ وسلّم دا
مومن نال نمازی
صاحبہ مرزا
عشق کہانی
روز سنانی

میاں محمد بخش
پیدائش:1830 کھڑی شریف۔ وفات:1907 کھڑی شریف

ٹُوں کیہ جانیں

سڑیا اندر

سینیوں نکلی کُوک

پڑھ سیف الملوک

ٹُوں کیہ جانیں

کیہ مطلب ہے

''لوئے لوئے بھر لے کُڑیے جے دُدھ بھانڈا بھرنا

شام پئی بِن شام محمد گھر جاندی نے ڈرنا

نیچاں دی اشنائی کولوں فیض کسے ناں پایا

کِکر تے انگور چڑھایا ہر گُچھا زخمایا''

اُردو بولن والیے کُڑیے
تُوں کیہ جانیں
اُچ شریف تے پانڈوکی وچ
مست ہوا دا اُبلاّ
شہر قصور دا بُلّھا
سئے ہزار کتاباں پڑھیاں
عالم ہویا
ڈھنگ حیاتی سِکھے
اِکو رنگ الف دا گوہڑا
باقی سبھے پھِکے
تُوں کیہ جانیں
الف توں اللہ
مِیم محمد صلی اللہ علیہ وآلہٖ وسلم کسراں بُلّھے کڈھیا
کیوں اس پیریں بنھے گھُنگرو
کیوں اُس رستہ چھڈیا

بُلّھے شاہ

پیدائش:1680 اوچ گیلانیاں۔ وفات:1757 قصور

توں کیہ جانیں

کچیاں قبراں پکے کتبے

عشق دے رُتبے

کُفر دے فتوے

گھنگھرو بنھ کے یار منانا

جینا، مرنا، مر کے جینا

''بُلھے شاہ اساں مرنا ناہیں، گور پیا کوئی ہور''

تُوں کیہ جانیں

رب توں ڈرنا

کافر مرنا

''نہ میں مومن وچ مسیت آں

نہ میں وچ کُفر دی رِیت آں

نہ میں پاکاں وچ پلیت آں

نہ میں موسیٰ نہ فرعون

بُلھا کیہ جاناں میں کون؟''

اُردو بولن والیے کُڑیے

پڑھ ذرا اج وارث شاہ نوں

''اول حمد خدا داورد کیجیے

عشق کیتا سُو جگ دا مول میاں

پہلے آپ ہے رب نے عشق کیتا

معشوق ہے نبی رسول صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم میاں''

توں کیہ جانیں

عشق کلہنا

کلّیاں رہ کے

درد نُوں سہنا

تُوں کیہ جانیں

ٹھٹھا جامد

بھاگ بھری دے پنڈ دا قصہ

تگڑا ابا ہمن شُو درلسّا

وارث شاہ

پیدائش:1722 جنڈیالہ شیر خان۔ وفات:1798 ملکہ ہانس

توں کیہ جانیں

مُرشد منّا

پنڈت، سادھو، جوگی بننا

تُوں کیہ جانیں

ملکہ ہانس دی اک مسیت دے حُجرے اندر

کلّیاں رہ کے سکھنا

ہیر کہانی لکھنا

اُردو بولن والیے کُڑیے

تُوں کیہ جانیں

تُوں کیہ جانیں کیہ لکھیا اے

وارث شاہ نے ہیر کہانی اندر

''ایہ رُوح قلبوت داذکر سارا

نال عقل دے میل ملایا ای

وارث شاہ میاں لوکاں کملیاں نُوں

قصہ جوڑ کے خُوب سنایا ای''

اُردو بولن والیے کُڑیے
تُوں کیہ جانیں
کل دی گل اے
ہر اک پنڈ دی گوہڑی رات توں پہلے
وارث شاہ دا لکھیا پڑھنا
ہیر سنانی
درد ونڈانا
اِک دُوجے نوں پِیڑ سنانی
توں کیہ جانیں
وارث کسراں ماں بولی دے رنگ نکھارے
رُوپ سنوارے
دیس پنجاب دی دھرتی اُتے
لشکاں ماردے چن اُتارے
اُردو بولن والیے کُڑیے
تُوں کیہ جانیں

حضرت سلطان باہو

پیدائش:1630 شورکوٹ۔ وفات:1691 جھنگ

اُردو بولن والیے کُڑیے
تُوں کیہ جانیں
تُوں کیہ جانیں آہُو آہُو
شورکوٹ تے جھنگ دا باہُو
آہُو آہُو
تُوں کیہ جانیں
صُوفی ہو کے مُرشد ہونا
مُرشد ہو کے صُوفی
شاہ حسین دے مگروں گُونجی
باہُو دی آواز
جیوں جنت دا ساز
رب دے نام دی لکھی کافی
سی حرفی وچ درد جگایا
اندر دا سبھ حال سُنایا

اُردو بولن والیے کُڑیے

تُوں کیہ جانیں مُرشد دے من بُوٹی لانا

نفی اثبات دا پانی بھر کے

اندر بُوٹی مُشک مچانا

''الف اللہ چنبے دی بُوٹی

مُرشد من وچ لائی ہُو

نفی اثبات دا پانی ملسی

ہر رگے ہر جائی ہُو

اندر بُوٹی مُشک مچایا

جان پُھلاں تے آئی ہُو

جیوے مُرشد کامل باہُو

جیں ایہ بُوٹی لائی ہُو''

اُردو بولن والیے کُڑیے

تُوں کیہ جانیں

تھال کُنالی

ہل، پنجالی

ڈنگر ڈھور تے خشک پرالی

توں کیہ جانیں

پُھوکاں مار کے اگ بُجھانی

سڑ دی راکھ چے ٹھکری دَبنی

گُجھی سٹ دی پیڑ مُکانی

توں کیہ جانیں

چمٹے نال انگارے چُکنا

چِلم دا بھرنا

زہر دا تُھکنا

اُردو بولن والیے کُڑیے

تُوں کیہ جانیں

ہتھ دی چکّی

کنک دا پیہنا

چھج دے دانے

بُھن کے کھانے

دل دے سفنے مار کے اپنے

سینے اندر آپ دبانے

اُردو بولن والیے کُڑیے
تُوں کیہ جانیں
اَک دا بُوٹا
عشق دا سُوٹا
چِھکے دے وچ ٹنگی ہانڈی
دُدھ دا چھنّا
کھیت دا گنّا
مرچاں کُٹن والی کُونڈی
ہتھ دی چکّی
کالی مرچ اجوین دی پھَکّی
اُردو بولن والیے کُڑیے
توں کیہ جانیں

اُردو بولن والیے کُڑیے
توں کیہ جانیں
چِھکّے ٹنگی رات دی ہانڈی
ہاڑ دا سیکا
جیٹھ دی گرمی

اُردو بولن والیے کُڑیے
تُوں کیہ جانیں
ماجھا، گاما، شیدا، پھیکا
گل کرن دا طور طریقہ
دانے بُھنن والی اماں
رَسّی وٹن والا بابا
برف دی ریہڑی
چاء دا ڈھابا
توں کیہ جانیں

اُردو بولن والیے کُڑیے

توں کیہ جانیں

جاکا،شادا،اچھو،مانی

پیردی جھانجھر

گل دی گانی

مست جوانی

توں کیہ جانیں

گوریاں گلھاں

شہتوں مٹھیاں اس دیاں گلاں

اُردو بولن والیے کُڑیے

تُوں کیہ جانیں

اُردو بولن والیے کُڑیے

توں کیہ جانیں

چھیماں، رانو، شیداں، رجّو

بشو، کالو، ماسی نجّو

توں کیہ جانیں

چٹے دن دا کھڑ یا ہاسا

رات دا رونا

واج پوے تے نال کھلونا

اُردو بولن والیے کُڑیے

ٹُوں کیہ جانیں

اُردو بولن والیے کُڑیے
توں کیہ جانیں
گھر وچ لگی نم دے تھلے
پُونیاں کتدا رنگلا چرخہ
تیز ترِ کھا
گھمدا تکلا
توں کیہ جانیں
منجی، پیڑھی
پینڈی رَکھی رُوں دی جُلّی
وَردا گدّا
گرم رضائی
سوہرا گُڑم تے گھر جوائی
اُردو بولن والیے کُڑیے
تُوں کیہ جانیں

اُردو بولن والیے کُڑیے
تُوں کیہ جانیں
گھُٹ صبر دا
دُکھ قبر دا
برتن دھوندیاں بُوہا تکنا
ہنجو اپنے اندر سُٹنا
اکھیاں دے وچ پیار لکونا
مرچاں کٹُنا
توں کیہ جانیں
اکھ شرابی
ہونٹھ گلابی
ٹور نوابی
توں کیہ جانیں
پہلے پیار دی پہلی مُندری
مُندری اُتے نام کسی دا
سرگھی ویلے روز سُنی دا
اُردو بولن والیے کُڑیے تُوں کیہ جانیں

اُردو بولن والیے کُڑیے
تُوں کیہ جانیں
دیس پنجاب دے قول پرانے
ڈھیر سیانے
اج میں تینوں فیر سنانے
''صرفہ کر کے سُتی تے آٹا لے گئی کُتی''
تُوں کیہ جانیں
دل دا کھوٹا
عقلوں موٹا
دَوری سوٹا
بھنگ دا گھوٹا
تُوں کیہ جانیں کیہ مطلب ہے
ایس اکھان دا کُڑیے
''چورنالوں پنڈ کاہلی''
تے منہ چوں ڈِگیا پِڑ
''جھناں کھادیاں گاجراں، ڈھڈ اوہناں دے پِیڑ''
اُردو بولن والیے کُڑیے
تُوں کیہ جانیں

اُدو بولن والیے کُڑیے
توں کیہ جانیں
ماں بولی دے پُرکھاں سانوں
کیہ کیہ کیتا دان
توں وی کر دھیان
سُن ذرا اکھان
''آٹا گندھدی ہلدی کیوں اے''
''چور اُچکا چوہدری تے غُنڈی رن پردھان''
تُوں کیہ جانیں
''ویہلی رن پروہنیاں جوگی''
''رب ملائی جوڑی، اِک انھا تے اِک کوہڑی''
تُوں کیہ جانیں
''عقل ہوئے تے سوچاں نہ ہوئے تے موجاں''
پِچھے لگیاں فوجاں
اُردو بولن والیے کُڑیے
تُوں کیہ جانیں

اُردو بولن والیے کُڑیے
تُوں کیہ جانیں
لاچا کُرتہ
شہر فرید دا رنگلا کُھسہ
دانے چھانن والا چھج
کٹھیاں رہ کے جین دا چج
پیو دی لج
تُوں کیہ جانیں کیہ مطلب اے ایس اکھان دا کُڑیے
''لائی لگ نہ ہووے گھر والا تے
چندرا گوانڈھ نہ ہووے''
تُوں کیہ جانیں
مائی دی جُھگی
چلم تمباکو
کھیڈ شٹاپو
سُرت گنوانا
موج دا آنا
''آئی موج فقیر دی، لائی جُھگی نوں اگ''
چور نوں لبھے ٹھگ
اُردو بولن والیے کُڑیے
تُوں کیہ جانیں

اُردو بولن والیے کُڑیے
توں کیہ جانیں
کُھوہ دی ٹک ٹک
پانی ڈِگنا
نہر کنارے کُوں کُوں کردی چکی
نال شریکا دَندیاں کڈھدا
دُور کھلوتی سکّی
رنگ دی کالی اکھ دی گِگی
تُوں کیہ جانیں
لُون اَجوین دی پھکی

اُردو بولن والیے کُڑیے
توں کیہ جانیں
چوراں دے نال کُتی رَلنا
بُکاں نال سمندر مِننے
تارے گِننے
توں کیہ جانیں
''بھائیاں باجھ نہ جوڑیاں تے پُتاں باجھ نہ ناں''
ہاڑھ جیٹھ دیاں دھپاں اندر
بوہڑاں ورگی چھاں

اُردو بولن والیے کُڑیے
تُوں کیہ جانیں
گُوہڑی چھاں تے رُکھ پِپلاں دے
نِم دے پتّر
دُکھ ککراں دے
توں کیہ جانیں
لہو دے رشتے
مست ہواواں
ساڈّے پنڈ نوں جاندیاں راہواں
توں کیہ جانیں
''بھائی بھائیاں دے درد ونڈاندے
بھائی بھائیاں دیاں باہواں
باپ سراں دے تاج محمد
ماواں ٹھنڈیاں چھاواں''

اُردو بولن والیے کُڑیے
تُوں کیہ جانیں
پُونیاں کتدا
رنگلا چرخا
رُوں دی اَٹی
گھمدا تکلا
توں کیہ جانیں کیہ مطلب اے ایس اکھان دا کُڑیے
''سو سیانے اکو مت''
سن لے کڑیے سوں نہ جائیں
بہ کے چرخا کت

اُردو بولن والیے کُڑیے
تُوں کیہ جانیں
دھی دی سہیلی، ماں دی سوکن
کلّی نارنوں ویکھ کے کُتے
کنج گلیاں وچ بھونکن
توں کیہ جانیں
''ڈڈھ نہ پیئیاں روٹیاں تے سبھے گلاں کھوٹیاں''

اُردو بولن والیے کُڑیے
تُوں کیہ جانیں
''گونگلواں توں مٹی جھاڑنا''
''اپنی اکھ پرایا ڈیلا''
گھر دا ویہلا
گگے پیر دا لگیا میلہ
اُردو بولن والیے کُڑیے
تُوں کیہ جانیں
''آنڈے کدھرے کُڑ کُڑ کدھرے''
''پانی وچ مدھانی''
ایویں گل ودھانی

اُردو بولن والیے کُڑیے
انگلش، اُردو، ہندی بولو
جنیاں مرضی پرتاں کھولو
پوری پوری تکڑی تولو
اک گل میری چیتے رکھنا
ایڈی گوڑھی چھاں نہ چھڈنا
اپنی پیاری ماں نہ چھڈنا
اُردو بولن والیے کُڑیے
لکھ کروڑ کتاباں پڑھیے
پوڑی چڑھیے
انبراں تیکر جاییۓ
نویاں نویاں پرتاں کھول کے
گُھپ ہنیر مُکاییۓ

اُردو بولن والیے کُڑیے
اپنی رہتل اپنا کلچر
راوی اَتے چناب نہ بُھلیں
سوہنا دیس پنجاب نہ بُھلیں

اُردو بولن والیے کُڑیے
ویکھیں میری گل نہ بُھلیں
گزرن والی کل نہ بُھلیں
دریاواں دے نشیاں اندر
اپنے گھر دا تھل نہ بُھلیں
جہڑے دیس پنجاب گزارے
نشیاں ورگے پل نہ بُھلیں
جس دریا نے عشق بچایا
اوس دریا دی چھل نہ بُھلیں
جہنے تینوں پھل پُھل لایا
اوہ کھیتر اوہ ہل نہ بُھلیں

اُردو بولن والیے کُڑیے
دھرتی چھانیں
انبر کھولیں
ویکھیں کُل جہان
پر اک گل نوں چیتے رکھیں

دھرتی چھڈ کے بھاویں کُڑیے
چن تے جا کھلو
تیرے اندروں مر نہیں سکدی
مٹی دی خشبو۔۔۔۔۔۔۔!

☆☆☆

ہتھلی کتاب ''اُردو بولن والیے کُڑیے'' نوں ہر سال چھپن والے ڈھیراں شعری پراگیاں دے وِچکار نہیں رکھنا چاہیدا۔ ایہ کوئی عام پُستک نہیں اِک سدّ اے، اِک پِیڑ بھریا ہئوکا اے، اِک اُچّی دینی دِتا ہوکرا اے، اِک ترلا اے، اِک سنجاپ اے، اِک وِرلاپ اے۔ ادب پارکھ کہندے نیں اُچّی سُچّی شاعری اپنے آپ نوں آپ منوالیندی اے۔ ایہ آکھنا ہُن بندا اے کہ ایہدے خالق صغیر تبسّم جی اِک اُچّے سُچے پنجابی شاعر نیں۔ ڈھیراں ورھے پہلاں میں سارے جانے پچھانے شاعراں نوں ونگاریا سی کہ ہے کوئی دھرتی جایا، ہے جھڑا پنجاب، پنجابی، پنجابیت تے پنجابیاں دے دُکھاں بابت ڈھیر لمی نظم ''مہاکاو'' خلقن دا جیرا کرے۔ ماں بولی دے دربارے بے بہا مِصرعیاں دا ڈھووا ڈھو کے صغیر تبسم نے اپنے آپ نوں منوالیا اے کہ اوہی اج دی پنجابی شعری رِیت دا سلگّ سُور ما اے۔

الیاس گھُمّن

صغیر تبسم چڑھدے تے لہندے پنجاب دا سبھ توں وڈا شاعر اے جے کسے نوں ایس گل دا یقین نہیں تے ایہ کتاب پڑھ کے ویکھ لوے۔ ''اُردو بولن والیے کُڑیے'' ایہناں دا میجر ورک اے تے پنجابی رہتل تے کلچر نال ایس نظم دی جُرت اپنے ڈکشن، کرافٹ تے لغت سمیت اضافہ اے۔ ایڈی کمال دی نظم نگاری، مشاہدہ، بہاوٗ تے روانی صرف صغیر تبسم دا ہی خاصہ اے۔ رب کرے ایہد یاں اکھاں نوں گُجھ نہ ہووے تے شالا ایہ ایس توں وی بوہتیاں سوہنیاں نظماں تے کتاباں لکھدا رہوے۔

سید عامر سہیل

پبلی کیشنز

PRINT Media

3-A, Royal Park, 12 Abbot Road, Lahore.

topimageprinters@gmail.com

0333 516 65 80, 0341 333 65 22

ISBN: 978-627-7546-05-7

978 627 7546 05 7